

Zinde blind

Zondag 25 juli 2021, Christus Triumfatorkerk

Voorganger ds. Jaap van den Akker

Lezing: Johannes 9

Komen

Welkom

- **We** steken de kaars aan
- Aanvangslied 'Volken weest verheugd' (Psalm 47: 1 en 2) (**Samenzang**)
- Moment van Stilte
- Begroeting en Bemoediging
- Psalm van de Zondag Psalm 47: **solo** zang: Psalm 47: 3
- Kyriegebed ("gebed uit de modder" Nederlands Dagblad 24 juli 2021)
Als wij mensen nu echt moeten veranderen,
hebben wij daar dan de moed voor, Here God?
En durven we U dan onomwonden om die dapperheid te vragen?
Want of we het nu willen of niet - zien of niet,
Uw wereld is aan het veranderen.
Het water stijgt. De hitte is soms alleen in koelcellen nog te dragen.
Als Uw kinderen verdrinken in Bangladesh,
dan kijken wij in West-Europa vaak nauwelijks op van ons leven.
Maar nu komt het dichtbij. Nu is het Limburg.
Nu vinden we lichamen in het water en de modder van Duitsland en België.
Nu zijn daar nog steeds tientallen vermisten.
En de waterstromen overspoelen ook China.
Na corona komt het klimaat. En dan? Honger? Oorlog? Een nieuw virus?
De oordelen denderen als witte, rode, zwarte en vale paarden over ons heen.
Als U ons vraagt onze levensstijl aan te passen,
ons te bekeren van onze heilloze wegen,
hebben wij daar dan de moed voor, Here God?
Of is het zoals in de dagen van Noach? Is het 'na ons de zondvloed'?
Leer ons zo onze dagen te tellen, op zo'n manier onze kranten te lezen
en onze boodschappenlijstjes te doorgronden, dat wij een wijs hart bekomen.
Want wie kent oprecht Uw toorn? De kracht van Uw woede?
Laat ons Uw genade zien, goede God.
En als we de moed bij elkaar hebben geschraapt
om te doen wat we nu moeten doen,
bevestig dan het werk van onze handen.
Amen
- Glorialied 'Rechter in het licht verheven' (Lied 1008: 1) (**solo**)

Woord

- Met de kinderen

Gebed

Gesprek: Zinde blind?

- Inleiding op de lezing
- Lezing Johannes 9, 1-7

Meer keus is er kennelijk niet: óf zijn ouders waren zondig, of hij heeft zelf gezondigd. Dat is de conclusie van de leerlingen als ze min of meer toevallig deze blinde bedelaar, langs de kant van

de weg voorbij lopen. Er moet een oorzaak te vinden zijn, anders kan hij toch niet blind zijn? Je kan toch niet zómaar blind zijn?

Redeneren wij ook niet nog altijd zo? Als ons iets ergs overkomt, stellen wij ons niet de vraag waar we dit aan hebben verdiend? Waarom overkomt mij dit? Wat is de oorzaak? Alsof God een God is van oorzaak en gevolg. Alsof wij Gods daden kunnen narekenen. Dan zou toch ieder van ons iets ergs moeten overkomen, want wij allen gaan toch wel eens in de fout?

Bij de leerlingen zit het nog dieper. Zij menen als buitenstaanders een schuldige aan te kunnen wijzen voor een handicap. De vraag van hen is niet, hoe kan het toch dat deze man blind is geboren, nee hun vraag is: is het de schuld van zijn ouders, of van hem zelf?

Jezus rekent af met deze zogenaamde logica. Jezus geeft een ondubbelzinnig antwoord: "Noch deze heeft gezondigd, noch zijn ouders." Punt. Niks geen schuldige.

Hoe kan het dan dat hij toch blind is? Zou een logische vervolgvraag zijn van de leerlingen, maar ze krijgen er geen kans voor van Jezus. Jezus geeft meteen al het antwoord: Dat er in deze wereld mensen met een handicap worden geboren, dat er mensen een ongeluk krijgen en gehandicapt worden, dat er mensen ongeneeslijk ziek worden, dat hééft geen oorzaak, en daar is in het leven van de slachtoffers, of in een mooie theorie die we erfzonde noemen geen oorzaak voor te vinden. De slachtoffers hebben daar in het geheel geen enkele schuld aan!

Jezus maakt met zijn handeling duidelijk dat het te wijten is aan de onvoltooidheid van de schepping dat er mensen blind worden geboren en ziek worden. Wat Jezus doet aan deze blindgeborene is de schepping heelmaken. Hij boetseert nieuwe ogen van een beetje spug en aarde. Zoals God zelf in Genesis 2 de mensen boetseerde uit de aarde.

Opvallend is dat er in het verhaal niet wordt gesproken van de *genezing* van deze blinde man. Het gaat in heel de tekst om *zien*, om de opening van ogen. Aan het einde van het verhaal blijkt dat de blinde de enige is die wèl kan zien, terwijl al de anderen, alle mensen die al konden zien, eigenlijk blind blijken te zijn.

Deze blinde man langs de kant van de weg heeft trouwens ook nergens om gevraagd, hij werd aangetroffen, gevonden, hij is een middel om de werkelijkheid van God te belichten.

Maar Jezus doet meer. Wij mensen zijn, met de leerlingen van Jezus, geneigd om achterom te kijken, om mensen te beoordelen op hun verleden. Mensen worden, ook in onze gemeenschap, of in onze familie of vriendenkring soms al bij voorbaat afgeschreven, omdat dat ze iets in het verleden hebben gedaan, of om een enkele misstap.

En dat is nog niet alles. Wij mensen zitten soms ook vast in ons eigen verleden, omdat we iets in onze opvoeding hebben meegekregen kunnen we een bijbelverhaal of een lied niet meer anders lezen of zingen.

Op de één of andere manier is het verleden ons toch altijd vertrouwder dan de ongewisse toekomst. Op de een of andere manier houden we liever vast aan de traditie en vroeger, dan dat we met elkaar iets nieuws beginnen en ons in een ongewisse, maar o zo spannende en uitdagende toekomst wagen.

Jezus doet dat radicaal anders, in heel zijn optreden, ook in dit verhaal. Jezus zet onze, behoudende denkrichting helemaal om: van het allesbepalende verleden naar de aanbreekende toekomst. Het gaat Jezus er helemaal niet om hoe het zo gekomen is, dat die man blind is, het gaat Jezus erom wat er van komen kan. Het gaat Jezus niet om de oorzaak, het gaat hem om de mogelijkheden, het gaat Jezus om de mogelijkheden die Gods toekomst ons biedt.

Het licht van Gods toekomst is voor ons gewone mensen, kennelijk toch wat te fel. Het bekende verleden is kennelijk toch veiliger dan een onbekende toekomst. We durven onze ogen niet te openen.

Dat is ook wat blijkt uit het vervolg van het verhaal. Als het gaat over de reacties van de verschillende mensen op de plotselinge genezing van de blindgeborene.

- Lied: 'De wereld is van hem vervuld' (Lied 825: 1, 3)
- Lezing: Johannes 9, 8-34

Opvallend in dit hele lange middenstuk is dat Jezus er helemaal niet in voorkomt. Er wordt wel óver hem gesproken, maar hij is er zelf niet actief in aanwezig. Wat hier gebeurt is dat het geloof zijn weg vindt, of niet. Want het hele verhaal gaat over de gevolgen van het voorbijgaan van Jezus.

En helaas begrijpen de mensen er niets van. De vooruitziende blik van Jezus over de voltooiing van de schepping en het Koninkrijk van God, dat nabij gekomen is, het gaat ze ver boven de pet. De burenen, de Farizeeërs, zijn ouders, ze blijven gevangen zitten in het oorzaak-en-gevolg-denken. Ze kunnen niet over hun houvast van de traditie en het verleden heen kijken. Ze proberen zogenaamde lógische verklaringen voor het gebeurde te vinden. De één lost het wonder op door te zeggen: het is vast een ander, dan onze blindgeboren buurjongen, een ander zegt dat hij vast nooit blind is geweest. En als ze al geloven dat hij blind is geweest en weer kan zien, dan kan het nooit zo zijn dat God iets met dat wonder te maken heeft, want degene die dit gedaan heeft moet wel een zondaar zijn.

En als je eenmaal een standpunt hebt ingenomen dan zoek je naar argumenten om dat standpunt te onderbouwen, en gelukkig waren die argumenten voor de Farizeeërs snel gevonden: Jezus heeft in een papje geroerd op sabbat. Hebbes! Had hij alleen een woord gesproken, dan was er niets loos geweest, maar leem maken, spuug en modder met elkaar mengen, ja dat kan echt niet op de Sabbat, dat is werken.

Zou Jezus het erom gedaan hebben?

En dan die arme ouders. Het volk komt geen feestje vieren om hun genezen zoon, nee ze komen lastige vragen stellen. De ouders worden gedwongen te kiezen tussen hun volwassen zoon en hun synagogale gemeenschap. Als ze iets verkeerd zeggen, dan worden ze uit de kerk gegooid. Terwijl ze natuurlijk in en in gelukkig moeten zijn met het plotselinge inzicht van hun zoon. Toch laten ze nu hun zoon vallen. Arme ouders, wat een gebondenheid aan de angst. Zij zijn getemd, afgericht in een cultuur van beschuldiging. Door zich op de vlakte houden, proberen ze zich te handhaven. De kring waarin zij leven is een kring waar je gemakkelijk buitengesloten kan worden, waar de zwakste altijd aan het kortste eind trekt. Waar de macht van de groep, de gemeenschap zo groot is dat je niet eens durft op te komen voor je eigen kind.

De Farizeeërs worden langzaamaan in het verhaal van ziende blind. Zij horen het verhaal, en zien het voor zich gebeuren. Zij spréken de blinde man die opeens kan zien; zij zien hem in levende lijve voor zich; zij krijgen de bevestiging van de ouders dat het inderdaad iemand is die vroeger blind was. Maar ze gaan toch twijfelen. Ze willen er niet aan, hun geloof houdt geen stand, terwijl ze hem net eigen ogen hebben gezien. Hun zien wordt twijfel, en hun twijfel wordt ongelof.

Het is de omgekeerde beweging van de blindgeborene. Hij maakt de beweging van blindheid naar zien, van zien naar inzicht, van inzicht naar geloof.

Het lijkt er zelfs op dat de *blindgeborene* in dit lange middenstuk van het verhaal Jezus zelf vertegenwoordigt. Hij is door Jezus gezalfd met de modder op zijn ogen. Het woord dat in het Grieks voor zalven wordt gebruikt komt van het woord Christus, gezalfde. En zo gedráágt deze blindgeborene zich ook, als een door God gezalfde, als de enige die het wél ziet, die het begrepen heeft. Als hij zegt 'ik ben het' tegen de omstanders, dan kan je daarin een verwijzing naar God zelf zien. De naam van God is tenslotte ook: 'Ik ben het', 'Ik ben die Ik ben'. Zo wordt deze 'ziende blinde' een vertegenwoordiger van Jezus. Zoals wij allen leden van het lichaam van Christus zijn. Jezus neemt mensen in dienst om zijn boodschap zichtbaar en hoorbaar te maken, maar je moet wel je ogen open hebben, je moet het wel zien.

Het maakt de blindgeborene zelfs brutaal. Jullie houden vol dat Jezus een zondaar is, maar dat kan niet zo zijn, want hij heeft mij de ogen geopend. Jullie weten het niet, jullie missen het inzicht. Iemand die zo iets kan die móet van God komen, dat moeten jullie als schriftgeleerden, als theologen toch weten? Zo wordt hij een gezalfde, een getuige van wie Jezus werkelijk is. Het helpt niet. Het verstart de farizeeërs alleen maar in hun houding. Ze gooien hem eruit.

- Lied 'De wereld is van hem vervuld' (Lied 825: 4)
- Lezing Johannes 9, 35-41

En dan is Jezus er plotseling weer.

Toen hij blind was, was de blindgeborene alleen. Hij bedelde wat langs de kant van de weg, terwijl de meeste mensen hem niet eens zagen staan. 'De arme sloeber, de zondaar, dat hij zo zwaar door God is gestraft...'. Nu is hij ziende geworden, en toch weer terug bij af. Eerst was hij geïsoleerd door zijn handicap, nu staat hij wéér buiten de geloofsgemeenschap. En dus is Jezus weer nodig, lijkt Johannes ons te vertellen, om hem opnieuw uit zijn isolement te halen. Om hem een hart onder de riem te steken en zijn vertrouwen in hem te bevestigen. Zo wordt hij in staat gesteld om de gevolgen van zijn genezing, van zijn inzicht te versterken.

Maar de spits van het verhaal zit hem ook voor ons in het laatste vers. Jezus draait het weer eens om. "Als je blind bent," zegt hij tegen de Farizeeërs, "ben je niet zondig, maar als je zegt dat je het ziet, dat je het door hebt, dán ben je pas zondig." Als je het pretendeert te weten. Als je een bord voor je kop hebt.

Zo wordt uiteindelijk de vraag van de leerlingen van het allereerste begin van het verhaal beantwoord: waar zit hier nou de zonde in, in hem zelf of in zijn ouders? Het antwoord van Jezus luidt: let niet op de zonde, let op wat God hier kan. God doorbreekt hier al onze mensen theorieën en waarden.

Nu, aan het einde, komt Jezus terug op de vraag naar de zonde. Je bent zondig als je denkt dat je ziet hoe oorzaak en gevolg in elkaar zitten. En daarbij helemaal rekent buiten de flexibiliteit van God, als daarbij rekent buiten de genade. Als je denkt te weten hoe de wereld in elkaar zit en daardoor genadeloos bent tegenover je medeschepsel, je medemens, je naaste...

Je bent zondig als je van de wereld een systeem probeert te maken. Als je denkt dat je God kent en hem vóór kan rekenen.

Want dat is het prachtige van dit lange verhaal vol herhalingen: wat mensen ook denken: God komt voor zijn mensen op: Gods genade is groter, groter dan wij ooit kunnen vermoeden. En wie we ook zijn, als we dáár op durven hopen, dan zal dat ook voor ons tot inzicht leiden. Amen.

Antwoord

- Lied 'De wereld is van hem vervuld' (Lied 825: 5)
- Overlijdensafkondiging (*staan*)
- Gebeden
- Afscheid Mirjam Rigterink
- Collecte
 1. Diaconie algemeen, NL65 INGB 0001 7687 12 t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout o.v.v. Diaconie.
 2. Jeugdwerk in onze wijk NL65 INGB 0001 7687 12 t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout o.v.v. jeugdwerk
 3. Wijkkas, NL52 INGB 0005 1440 61 t.n.v. St. Chr. Triumfatorkerk o.v.v. Wijkkas

Gaan

- Slotlied: 'Zoekend naar licht' (Lied 1005: 1 en 5) (Samenzang)
- Zegen